

Zgoraj so nanizane misli o usodi, katera čaka za letošnji Božič siromake tam doli ob nekoč obmejni reki. Vsak Slovenec, ki nima kamna mesta srca v sebi, se bo zavedal, kaj so božični prazniki brez božičnega drevesca, brez z zelenjem okinčanih jasic ter pri trdem koruznem kruhu in vodi. Z gorečo prošnjo, da bi bil njemu prihranjen tak Božič, bo radevolje segel po svoj skromen dar in ga položil betlehemskega Detetu na oltar, da ga izroči po svojih zastopnikih onim, ki so letos revni kakor je bil Zveličar v jasicah!

Božični zajec.

Župnikov odposlanec

Za mojega kaplanovanja na Remšniku ob danes severni meji se je oglašil 1. 1912 v župnišču kaka dva dni pred Božičem prav čedno oblečen bolj gosposki mož z Ribnice na Pohorju. Imel je s seboj lovsko puško in psa. G. župniku se je predstavil za Karla Podkrižnika, lesnega prekupeca z Ribnice in dobrega prijatelja blagopokojnega ribniškega g. župnika Andreja Fišer. Razlagal je, da ga pošilja g. Fišer, naj ustrelji v fajmoštrovem lovišču na Remšniku zajca in ga prinese v božični dar ribniškemu gospodu. Fišerjevo naročilo je sprejel radevolje, ker je imel itak posla v remšniški grabi in z lovom ne bo prav nič zamudil.

G. župnik je povabil prijateljevega odposlanca v sobo na oddih, prigrizek ter pijačo. Ko si je že g. Podkrižnik pošteno privezal dušo ter silil popoldne na lov, je začel kar sipati sneg. Človeku bi se bil smilil pes, če bi moral v takem vremenu izpod strehe, kaj šele človek! Gostitelj je tolmačil Pohorcu, da s hribovskimi zajci ni kar tako kakor z nižinskimi po poljih. V hribih je treba za enega uhljača več lovcev in še tem se mrcina izmuzne. Če hoče, da bo ribniški gospod pokušal za praznike remšniškega zajca, mora počakati na jutri dopoldne, da bo sklical več lovcev in potem šele se bo morebiti zajec prikazal pred puškino cev in ga bo lahko odnesel na Ribnico kot posebno božično darilo.

Podkrižnik je bil zadovoljen z župnikovim predlogom pri dobro založeni mizi in toplo zakurjeni peči.

Otepal je povojeno svinjino, jo zalival s piščanom, pihal cigare ter govoril nad vse bahavo o Ribnici, o svoji izborni lesni trgovini in o velikem prijateljstvu do dobrega ter imovitega g. Fišerja.

Ribničan je pri vsej obilni mali južini še krepko večerjal. Po večerji se ga je tako nakresal, da je počasi zgubljal razsodnost. V vinjenosti se je prelevil v glasnega nemškutarja ter je poskušal kroliti razne nemške zbadljivke.

V okajenem stanju sem ga hitro prepoznal, da ne bo Ribničan, ker preveč hrusta po koroško. Vprašan po rojstnem kraju, je še obdržal toliko resnicoljubja,

da je priznal, da je koroški priseljenec in ravno radi tega je še vse nekaj drugega kakor kak navaden Pohorci.

Sčasom mi je bilo dovolj pijanske preglasnosti tujega človeka. Zmuzal sem se pri vratih. Kljub snežnemu metežu sem hušnil v bližnjo gostilno k Juriju Gröglu na v zimskem času običajnega duraka.

Za moj pobeg se mi je g. župnik osvetil, ker je moral drugovati Ribničanu, kateri je trpel po prekajenem mesu vedno novo žejo ter je vlival vase kakor lakonca. Krog desete ure se je že bil toliko nahil, da niti nemški ni več zmogel. Začelo se mu je kolcati in g. župnika opominjati, da z ribniškim lovcom ne bo dobro, če ga bo obdržal še nekaj časa v preveč gorki sobi.

Začel je gosta opominjati na pozno uro in da bo treba zjutraj bolj rano na noge, ako bo hotel imeti zajca v nahrbtniku. Pijani ded je preslišal vse gostiteljeve dobro hoteče opomine, kolcal naprej in se zibal na stolu, dokler ni telebnil pod mizo in ni mogel več sam na noge. Velikemu Ribničanu župnik sam ni bil kos, da bi ga spravil po strmih stopnicah v sobo k počitku. Na pomoč je bil poklican hlapec Miha. Stiri krepke roke so komaj in komaj zrinile ter privlekle pijanega jagra v prvo nadstropje. Moja soba je bila najbližja, nezaklenjena ter shlajena in radi tega sta ga skotalila v njo, ga zložila na zofo, pokrila in odšla.

Klada pijana, le kratko časa je stegneno smrčal. Preobilica vina ga je prekotila na tla, pri padcu si je nabrž pretresel želodec in zgodilo se je, kakor če bi izbil iz drožnjaka čep — — —

Zabavnega duraka pri Gröglu mi je plačal ribniška pijandura s tako temeljitim ponemarjenjem sobe, da sem si moral poiskati drugo prenočišče.

Zamenjava

Po opisanem bo vsakdo pričakoval, da se je župnikov odposlanec drugo jutro g. hišnemu gospodarju in meni skesano opravičil in zginil, odkoder ga je prineslo. Kaj še! Primeroma rano je bil na nogah. Prismukal se je s prijaznim obrazom v jedilno sobo, zajutrkoval in prosil za pohod na lov pri vedrem in kakor nalašč za nad zajce prirojenem vremenu.

Blagi g. župnik ga je še imel vedno za prijatelja g. Fišerja in radi tega je sklical s trobljenjem na puškino cev bližnje lovce.

Lovska sreča je bila mila in je naklonila v par dopoldanskih urah dva lepa zajca.

Ribničan ni imel na ustrelitvi nobenih zaslug, a prosil je za oba. G. župnik je pristal na enega, katerega si lahko sam zbere. Najlepše zadetega in večjega je pobasal lastnoročno v nahrbtnik. Počakal je med pušenjem smodke do obeda, pri katerem je snočejšnjega mačka gladil in ukrotil z vinom.

Že dolgo mi je bilo preveč jagrove drznosti. Ko sem videl, da bo požrešnost brez dna še pri obedu, sem koj sklenil, da mu

bom prav mastno zabelil njegov remšniški lovski izlet.

V planinskih krajih so ljudje bolj usmiljenega srca tudi napram živalim. Remšničani niti preštevilnih mladih mačic niso metali proč ali zakopavali v gnoj, ampak so jih ženske v predpasnikih nosile k fari ob priliki prav zgodnjih maš in so jih tamkaj izpušile, da so si mucki kar sami poiskali po svoji volji ter možnosti kako človeško zatočišče.

Radi raznašanja mačic je bilo župnišče več nego dovolj založeno z dobro ter poškodno mačkijo zalego.

Na naravnost nesramnega poškodneža Murgla sem se zmisli, ko sem zagledal v veži Ribničanov nahrbtnik in lepo zakroženega zajca v njem.

Naprosil sem pastirja, da je vlovil marogastega postavnega mačka Murgla ter mu prepodil s krepelom življenje. Ubiti Murgl je ravno odgovarjal teži hribovskega zajca. Zamenjava zajca z mačkom v jagrovem nahrbtniku je bila hitro izvršena v prepričanju, da bo lakotno mahalo sigurno ponese na Ribnico mesto zajca — mačka!

Sam sebe je »nabarbal«

Jager se je najedel, napil in proti trem popoldne se je poslovil z zahvalo v svojem ter v imenu ribniškega gospoda, oprtal nahrbtnik ter puško, poklical psa in odklepal navzdol proti Kolečniku ter Breznu ob Dravi.

V Pod Velki se je samo malo pokrepčal v krčmi. Gnalo ga je naprej po grabi proti Ribnici. V Lehnju, na sredi pota med Breznom in Ribnico, je počival in se nacejal v gostilni z vinom dobro uro. Hotel je biti na vsak način bolj zgodaj na Ribnici. Prepričan je bil, da bo našel v eni izmed gostiln dovolj hvaležnih poslušalcev za svoje remšniške doživljaje.

Ribničani so že pogrešali Podkrižnikovo bahavo besedičenje in so kar zastrmeli vanj, ko so ga zagledali v svoji sredini v lovski opremi in s plenom v nahrbtniku.

Koj prvi sprejem je jagra tolikanj navdušil, da je poklical šefane na mizo in to radi tega, ker ima v svojem nahrbtniku toustega zajca, kateri je namenjen ribniškemu farju, pa bo njegova božičnica!

Širokoustna lažnivost se je razkvantala na dolgo in široko, kako je nabarbal na Remšniku kar oba farja, katera sta mu stregla bolje nego škofu, sta ga vzela celo na lov in je smel ustreliti zajca za ribniškega Fišerja, a mu niti repka ne bo dal!

Gostilniški gosti so poznali Podkrižnikove lovske zmožnosti in so zahtevali od njega, naj jim pokaže, kam je zadel zajca, ker je to sigurno njegov prvi lastnoročno ustreljeni lovski plen.

Tolike nevere si pa Karl ni nadejal od sopiveev. Skočil je k nahrbtniku, ga razvezal, segel vanj in privlekel za dolgi rep žival, katera je bila vse drugo, le — zajec ne!

Celo omizje se je gromovito zakrohotalo. Podkrižnik je radi trenutne osuplosti še vedno držal za rep marogastega

mačka, ki niti ni bil ustreljen, ampak — ubit!

Kako je zapustil oni večer jager Karl Podkrižnik po zasmehovanju farjev krčmo, najbrž sam ni znal. V Ribnici ga ni videl nikdo več!

Govorili in smejali so se po Ribnici dolgo koroškemu jagru. Še danes pojejo o njem pesem, kako se je podal preko Drave v hribe zajce streljat, pa se je vrnil z dvema mačkoma. Enega je prinesel ubitega v nahrbtniku, drugega sramotnega v zavesti, ker je hotel farbat farje, a je sam nafarihan bil.

Za bridko izmenjavo zajca z marogastim mačkom je hitro zvedel ribniški gospod A. Fišer.

Pisal je remšniškemu tovarišu zahvalno pismo, v katerem mu je pojasnil, da ni dal lažnivemu bahaču in kvantaču Podkrižniku nobenega sporočila o podaritvi božičnega zajca. Kar sam si je iztuhtal, kako bo potegnil dva fajmoštra in si še bo povrh privoščil zastoj božičnega zajca. Celi protifarovski načrt je osramotil njega samega tako, da je moral v noči pobegniti z Ribnice in je pribežal nazaj v Prevalje, odkoder je privandral za par mesecev kot lesni agent židovske tvrčke Hirschler.

Sv. Ilja Veliki.

Delavni poslanci imajo še po letih prijetne in vesele spomine z uspehi, katere so želi v splošni blagor naroda večkrat nehoti ali po ovinkih. Zabavno je poslušati bivše poslance našega Jugoslovanskega

kluba, kako so se borili za državno pomoč Slovincem. Izdatne denarne podpore so jim bile podeljene celo kot opozicijsalcem, ker so se znali nasloniti na prave srbijanske prijatelje Slovencev. Med poslanci Jugoslovanskega kluba, kateri so mnogo dosegli za svoj volilni okraj in za splošnost, je predvsem dobro znani g. Franjo Žebot. Bivši poslanec in sedanji mariborski podžupan g. Žebot zna povedati več veselih, kako je dosegel nepričakovano marsikaj izdatno koristnega v Belgradu. Med temi poslančevimi spomini je tudi za naše razmere značilna o sv. Ilju Velikem, ki je največjega pomena za kraje ob severni meji in tako rekoč za cele Slovenske gorice. V poročilu o tem zabavnem doživljanju se hoče pisec teh vrst poslužiti opisa g. poslanca, kakor ga je že povedal parkrat o dogodku v krogu svojih prijateljev in znancev:

Potreba nove cestne zveze

„Ko sem bil narodni poslanec za Maribor levi breg, sem uvidel nujno potrebo, da se zgradi za kraje med Muro in Dravo v predelu med št. Iljem in Apačko kotlino nova prometna zveza, ki bo vezala te kraje z Mariborom. Pod staro Avstrijo so se naslanjale Slovenske gorice v tem delu preko Mure na Radgono, Cmurek, Weitersfeld in Špijle. Nova državna meja med Jugoslavijo in Avstrijo je presekala tem krajem vse prometne zveze. Slovenj-goričani so se nahajali v zelo mučnem položaju. Čez Muro niso smeli; v Maribor pa so imeli dohod v velikih ovinkih, oziroma po slabih ter blatnih klanjih. S svojimi prijatelji v Slov. goricah sem se večkrat posvetoval, kako bi pridobili za te kraje dobro cestno zvezo z Mariborom. Kjerkoli

smo trkali in prosili, so nam rekli, da ni denarja!

Govorjanje

Leta 1923 smo obhajali v Zemunu v gostilni pri »Črnem mačku« god poslanca in župnika g. Karla Škulja. Povabil je nas poslanske tovariše, novinarje, slovenske uradnike in druge prijatelje. Ko smo stopili v obednico, opazimo med številnimi gosti tudi generala. Bil je g. Peter Pečič, šef generalnega štaba naše armade. Začuden smo se spogledali, kako je zašel visoki vojaški dostojanstvenik med nas navadne slovenske zemljane. Zvedeli smo, da je g. general Pečič iskren prijatelj g. župnika Škulja. Prijatelja sta že baje nekaj let.

Ko sedimo in slavimo našega godovnjaka, me nagovori čisto slučajno g. general in pravi:

»G. poslanec, zakaj se vi nikdar ne zglasite pri meni? Drugi vaši slovenski tovariši pridno prihajajo k meni z različnimi prošnjami, vas pa še nisem imel prilike pozdraviti. Pridite!«

Odgovoril sem g. generalu, da so moji poslanski posli taki, da imam zelo malo opravka z generalnim štabom, pač pa mnogo s carino radi naših tihotapcev, trgovskim, poljedelskim in drugimi ministrstvi v gospodarskih ter drugih zadevah.

G. general me vabi, če boste kaj imeli, le potrkajte pri meni.

Delo v »terenu« in vnešenje v državni proračun

Več dni sem tuhtal, kako bi pridobil prijaznega generala za kako stvar, ki bi koristila našemu obmejnemu prebival-

PODLISTEK.

„Testamentmaher“.

Gospod »Dajč«

Prva leta ni znal nikdo prav, kdo je bil in odkod ga je prineslo. Naselil se je v lično hišico z vrtom nad obsojalskim trgov Podčetrtek. Bolj gosposko oblečeni moški je bil precej nad petdeset, srednje postave ter samozavestnega obnašanja. S seboj je pripeljal mlado, čedno in brhko postrežnico, katera je bila kmalu udomačena po trgu pod ljubkim imenom Katrea. Njenega gospodarja so tržani in okoličani prekrstili v gospoda »Dajč«. To ime se ga je oprijelo iz naslednjega prav enostavnega vzroka:

Ljudje ob Sotli so prijazni in še posebno tujce vljudno pozdravljajo. Novodošli je bil v obilni meri deležen obče vljudnosti. Slovenske pozdrave je osorni ded vračal v nemškutarski zagrizenosti z: »No, no... dajč... dajč!« Ker je pristavljaj k dobremu jutru, dnevu in lahki noči svoj »dajč«, je bil prav kmalu poznan brez nadaljnega poizvedovanja po njegovi domovini in preteklosti pod imenom gospod »Dajč«.

Dejstvo, da ni hotel znati niti besedice slovenski in še to, da je bival kot neoženjen priletnik pod skupno streho s prikupljivo Katiko, sta bila trn v peti obsojalski moški mladini. Fantje ponočnjaki so mu začeli nagajati, ga dražiti in jeziti, da se je g. Dajč dostikrat tresel od onemoglega srda.

Stranišče so mu odnesli izza hiše na sredino trške ceste. Pri sosedu so si izposodili pod plaščem nočne teme težek voz. Razdrtega so kos za kosom razložili po slemenu njegove hišice. Vse vrtnice grede so mu pohodili, ko so se plazili nalašč trkat na okno njegove Katree.

Tako in temu podobno nagajivo ponočnjaško obnašanje vseh mogočih stepuhov je tiralo sicer miroljubnega gospoda Dajča v obup. Zatekel se je k že davno rajnemu g. župniku Ignaciju Rom po nasvet, kako bi si vsaj ublažil malodane vsakodnevni nemir ter dirndaj krog doma.

G. župnik je vzel vso zadevo iz povsem drugega stališča, nego je pričakoval g. Dajč.

Lepo mu je razložil, da je trg Podčetrtek precej nemškutarski. Vsiljevati si pa ne pustijo ne tržani in ne okoličani slovenskih pozdravov z nemškimi odzdravi in še to od gospoda, o katerem vedo, da mu je tekla zibelka v sosednem Olimju. Če bo on

sam s priprostim človekom prijazen v materinščini, ne bodo več voglarili pobarji krog njegove hiše, četudi bi skrival v njej deset najlepših Katre.

G. Dajč si je zapisal globoko v srce fajmoštrove besede in se je tudi ravnal po njih.

Dobri gospod Koprivnik

Osovraženi gospod Dajč se je po preteku nekaj mesecev veselil splošne priljubljenosti in ljudje so ga vabili v svojo sredino kot »dobrega« sosedu Koprivnika. Nikdo ni veliko vpraševal: zakaj ter kako, a bilo je tako, da je gospod s hriba nad trgov opustil svoj »dajč« in je vsakemu odzdravil v domačih besedah in se kar sam zapletal v pogovore o ljudskih težnjah in potrebah. Iz pomenkov ob priliki srečanj je marsikateri Obsojalec prepoznal, kako je g. Koprivnik strokovnjaško doma, kar se tiče goveje živine, konj in sploh v vsem, kar spada v kmečko gospodarsko poslopie in na dvorišča.

Koprivnikova Katrea je koj po zmagovitosti novem nastopu gospodarja raznesla, da je služil dolga leta cesarju in se je na njegove stroške izžolal v stroki, kako pomagati domačim živalim. Trška gospoda je bolj nacifranemu opisu Koprivnikovega poklica pridjala kratko in vsem um-